

Грушко В.І.,

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів та банківського бізнесу
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”,”

Кошембар Л.О.,

аспірантка кафедри фінансів та банківського бізнесу
ВНЗ “Університет економіки та права “КРОК”

ІНСТРУМЕНТИ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ

Уточнено поняття “податкове регулювання інвестиційної активності” та “інструмент податкового регулювання інвестиційної активності”. Узагальнено й систематизовано теоретичні засади та розроблено практичні пропозиції з податкового регулювання інвестиційної активності, визначено перспективи застосування інструментів такого регулювання в Україні.

The authors specify the notions “tax regulation of investment activity” and “instrument for tax regulation of investment activity”; generalize and systematize theoretical principles, elaborate practical propositions as to the tax regulation of investment activity and determine the prospects for using the instruments of such regulation in Ukraine.

Починаючи з 1920—30-х років у різних країнах світу постала потреба в регулюванні економіки з метою захисту від циклічних криз, забезпечення стійкого соціально-економічного зростання. І сьогодні ця проблема залишається актуальною, а в Україні, у зв’язку з повільним подоланням кризи 1990-х років, низькою капіталізацією економіки, невідповідністю розвитку національного господарства й рівня життя населення світовим стандартам, набула особливої гостроти. Одним із основних предметів регулювання в економіці виступає інвестиційна активність суб’єктів господарювання, а важелів регулюючого впливу — податкова система. Тому вивчення й узагальнення теоретичних засад та розробка практичних пропозицій щодо податкового регулювання інвестиційної активності належать до пріоритетних завдань вітчизняної наукової думки.

Вивчення доцільності, механізмів та інструментів державного впливу на інвестиційну активність, зокрема через систему оподаткування, розпочато науковцями, які вже стали класиками, — І. Фішером (1867—1946), А. Пігу (1877—1959), Д. Гобсоном (1858—1940), Дж. Кейнсом (1883—1946), М.Д. Кондратьєвим (1892—1938) і багатьма іншими. Нині засади податкового регулювання інвестицій найбільш систематизовано викладено у працях В. Буряковського, О. Василика, П. Геги, О. Данілова, Л. Долі, В. Захожая, А. Крисоватого, Я. Литвиненка, В. Мельника, С. Онисько, А. Соколовської, Н. Фліссак. Науковці досліджують історичні передумови виникнення податкового регулювання¹, визначають його

¹ Василик О.Д. Податкова система України: Навч. посіб. — К.: ВАТ “Поліграф книга”, 2004. — 478 с.; Захожай В.П. та ін. Система оподаткування та податкова політика: Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 468 с.

сутність і принципи², методи реалізації³, роль окремих податків і зборів у процесі регулювання інвестицій⁴, вивчають досвід інших країн щодо впливу на інвестиційну активність через систему оподаткування⁵, законодавче забезпечення функціонування податкової системи⁶, розробляють підходи та напрями вдосконалення оподаткування в Україні⁷ тощо.

Попри висвітлення в науковій літературі багатьох аспектів проблеми для поглиблення теоретичних засад та вироблення слушних пропозицій щодо вдосконалення оподаткування в Україні потрібно узагальнити й систематизувати наукові розробки щодо сутності й інструментів податкового впливу на інвестиційну активність. Тому метою дослідження є узагальнення теоретичних засад та визначення перспектив використання інструментів податкового регулювання інвестиційної активності в Україні. Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання:

- 1) уточнити поняття “податкове регулювання інвестиційної активності” та “інструмент податкового регулювання інвестиційної активності”;
- 2) узагальнити й систематизувати теоретичні підходи до сутності й порядку застосування інструментів податкового регулювання інвестиційної активності;
- 3) проаналізувати досвід використання різних інструментів податкового регулювання в Україні та обґрунтувати доцільність їх застосування в перспективі.

Встановлено, що під *податковим регулюванням інвестиційної активності* слід розуміти здійснення державою з допомогою механізмів оподаткування певних заходів, спрямованих на поліпшення умов інвестування, зокрема на впорядкування обсягів, якості й напрямів інвестування суб'єктів господарювання всіх форм власності, досягнення рівноваги між попитом і пропозицією на інвестиційному ринку. Така рівновага може досягатися, по-перше, шляхом стимулювання інвестицій (коли попит перевищує пропозицію інвестиційних ресурсів); по-друге, стримуванням інвестиційної активності (якщо спостерігається надлишкова пропозиція);

² Данілов О.Д., Фліссак Н.П. Податки в Україні: Навч. посіб. — К.: УкрІНТЕІ, 2003. — 348 с.; Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Навч. посіб. — Тернопіль: Карт-бланш, 2004. — 331 с.

³ Мельник В.М., Грицаєнко І.А. Оподаткування підприємницької діяльності. — Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. — 264 с.; Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В. Податкова система: Підруч. — Львів: Магнолія Плюс, 2004. — 312 с.; Соколовська А.М. Податкова система України: теорія та практика становлення: Моногр. — К.: НДФІ, 2001. — 371 с.; Налоги: Учеб. пособ. / Под ред. В.В. Буряковского. — Днепропетровск: Пороги, 1998. — 611 с.

⁴ Василик О.Д. Зазнач. праця; Захожай В.П. та ін. Зазнач. праця; Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Зазнач. праця; Соколовська А.М. Зазнач. праця; Налоги: Учеб. пособ. /Под ред. В.В. Буряковского. — Днепропетровск: Пороги, 1998. — 611 с.

⁵ Василик О.Д. Зазнач. праця; Захожай В.П. та ін. Зазнач. праця; Мельник П.В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці: Навч. посіб. — К.: Знання, 2004. — 362 с.

⁶ Гега П.Т., Доля Л.М. Основи податкового права: Навч. посіб. — К.: Знання, 2003. — 307 с.; Олійник О.В., Філон І.В. Податкова система. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 456 с.

⁷ Василик О.Д. Зазнач. праця; Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В. Зазнач. праця; Соколовська А.М. Зазнач. праця.

потре, стабілізацією інвестиційних потоків (у разі високої варіативності інвестування в короткі проміжки часу). Суб'єктом податкового регулювання виступає держава, об'єктом — інвестиційна активність індивідуальних та інституціональних інвесторів будь-яких форм власності й організаційно-правових форм господарювання. Податкове регулювання має ґрунтуватися на таких принципах інвестиційної активності, як:

- рівноправність інвесторів усіх організаційно-правових форм господарювання та форм власності;
- відповідність напрямів податкового регулювання цілям і пріоритетам економічної політики держави;
- гнучкість системи податкового регулювання та забезпечення її швидкої переорієнтації при зміні кон'юнктури інвестиційного ринку;
- відповідність світовим підходам до побудови системи оподаткування;
- забезпечення оптимального співвідношення фіскальної й регулюючої функцій податків;
- правове забезпечення регулюючого впливу.

Податкове регулювання інвестиційної активності здійснюється з допомогою комплексу спеціальних інструментів. Під такими інструментами ми розуміємо зміну елементів податку чи реструктуризацію податкової системи країни з метою підвищення або пригнічення інвестиційної активності залежно від кон'юнктури інвестиційного ринку.

У науковій літературі та практиці під податковими інструментами регулювання інвестиційної активності найчастіше розуміють виключно надання податкових пільг⁸. Вони реалізуються через повне або часткове звільнення від сплати податку, у тому числі через зниження податкової ставки; скорочення податкової бази; виключення окремих видів доходів, витрат, майна тощо зі складу об'єктів оподаткування або окремих суб'єктів господарювання зі складу платників податку; надання інвестиційних податкових кредитів, знижок та ін. Отже, податкові пільги не є відокремленим, самостійним механізмом. Здебільшого вони реалізуються через зміну інших елементів податку. Крім того, надання пільги покликане передусім забезпечити стимулювання інвестицій, тоді як із допомогою регулювання можна як стимулювати, так і стримувати інвестиційну активність.

Державне регулювання інвестиційної активності стає можливим завдяки зміні суб'єктів і об'єктів оподаткування, податкової бази, податкової ставки, джерела сплати податку, податкового періоду тощо⁹. Найважливішим елементом цього переліку є *податкова ставка*, зниження, підвищення або диференціація якої для різних видів діяльності, суб'єктів господарювання чи територіальних одиниць впливає на умови інвестування.

⁸ *Захожай В.П. та ін.* Знач. праця.

⁹ *Василик О.Д.* Знач. праця; *Захожай В.П. та ін.* Знач. праця; *Крисоватий А.І., Десятнюк О.М.* Знач. праця.

Зниження податкової ставки зазвичай веде до поліпшення умов і результатів діяльності, підвищення інвестиційної активності. Водночас воно призводить до скорочення податкових доходів бюджету, у тому числі внаслідок виникнення часового лагу між строками зниження податкової ставки та започаткуванням висхідної економічної динаміки. Тому розмір знижок має бути обґрунтований, адже при його невідповідності інтересам і сподіванням інвесторів інвестиційна активність не збільшується, а державні доходи все одно скорочуються. Такий інструмент податкового регулювання інвестиційної активності, як зниження податкових ставок, неодноразово застосовувався в Україні. Так, 1995 року було знижено ставку ПДВ (з 28 % до 20 %), у 2004 році — ставку податку на прибуток підприємств (з 30 % до 25 %), скасовано прогресивне оподаткування доходів фізичних осіб та скорочено базову ставку до 15 % (у 2004—2006 роках — 13 %). У перспективі, на нашу думку, доцільно знизити ставку податку на прибуток до 20 %, а ПДВ — до 16 %.

На противагу зниженню податкової ставки, як зазначає В. Буряковський, “підвищення податків — звичайний спосіб боротьби з перегрівом кон’юнктури ринку”¹⁰. Адже підвищення податкової ставки погіршує умови й результати діяльності, а отже пригнічує інвестиційну активність. Кількісне вимірювання такого негативного впливу було здійснене Дж. Кейнсом шляхом визначення “ефекту примноження (мультиплікації)”. В. Буряковський інтерпретував напрацювання Дж. Кейнса таким чином: ефект примноження (мультиплікації) проявляється в тому, що збільшення податків скорочує дохід. Це, у свою чергу, зменшує споживання, що в перспективі призводить до подальшого скорочення випуску продукції (товарів, робіт, послуг), що знову скорочує споживання і т. д.¹¹. Зменшення випуску продукції та обсягів діяльності рано чи пізно призведе до пригнічення інвестиційної активності. Адже, по-перше, скорочення виробництва зумовлює вивільнення частини виробничих потужностей, за якого втрачається сенс інвестування у створення нових потужностей, по-друге, зниження дохідності аж ніяк не стимулює інвесторів до подальших вкладень. Слід зазначити, що підвищення податкових ставок ускладнене необхідністю ретельного обґрунтування співвідношень ставки податку й очікуваної динаміки інвестиційної активності, а також розв’язання проблем імовірного профіциту державного бюджету. Цей інструмент податкового регулювання з метою пригнічення інвестиційної активності в Україні офіційно не застосовувався й у найближчій перспективі залишиться неактуальним.

Диференціація ставок для різних видів діяльності або сфер економіки утворює преференційний, сприятливіший режим у окремих галузях чи певних видах діяльності, спричиняє перелив капіталу до пріоритетних сфер та реструктуризацію економіки. Негативними наслідками регулювання з допомогою цього інструмента

¹⁰ Налоги: Учеб. пособ. /Под ред. В.В. Буряковского. — Днепропетровск: Пороги, 1998. — С. 18.

¹¹ Там само. — С. 454.

можуть бути порушення конкуренції на ринку капіталів, дисбаланс ресурсів та структурні викривлення в економіці. В Україні така диференціація застосовувалася у формі зниження вдвічі ставки податку на прибуток для інноваційної діяльності впродовж перших трьох років після реєстрації продукту як інноваційного. Внаслідок ускладнення процесу реєстрації ефективність була низькою. У перспективі доцільно спростити порядок застосування диференціації ставок, що сприятиме поживленню інноваційних процесів у економіці.

Податкове регулювання з допомогою диференціації ставок для різних суб'єктів господарської діяльності забезпечує режим найбільшого сприяння окремим суб'єктам господарювання, створює для них порівняно кращі умови. Проте внаслідок цього виникає дискримінація інших господарюючих суб'єктів, порушується конкуренція на ринку, а в окремих випадках, за умови адресного підходу до надання пільг, може зростати корумпованість чиновницького апарату. Так, в Україні на початку 1990-х років запроваджувалося зниження ставки податку на прибуток для іноземних інвесторів, що суперечило інтересам вітчизняних власників капіталів, тому згодом було скасоване. На наш погляд, через численні негативні наслідки застосовувати цей інструмент у нашій країні в перспективі не доцільно.

Диференціація податкових ставок для ведення діяльності в межах різних адміністративно-територіальних одиниць формує пільгові умови господарювання, активізує бізнес-процеси в окремих регіонах і територіях. Цей інструмент податкового регулювання широко застосовується у світі щодо депресивних територій, територій із високим рівнем безробіття тощо. В Україні він використовувався у спеціальних економічних зонах (СЕЗ), яких було створено 12 із урахуванням експериментальної зони. У СЕЗ знижувалися ставки або цілком скасовувалися зобов'язання зі сплати податку на прибуток, плати за землю та мита. Проте нині надання податкових пільг у всіх СЕЗ в Україні припинено. Точаться численні дискусії політиків, науковців і практиків стосовно доцільності поновлення преференційного податкового режиму в цих зонах. На нашу думку, таке поновлення можливе лише за умови забезпечення максимальної прозорості процесів надання податкових пільг та високої ефективності інвестиційних проєктів.

Ще одним важливим елементом, із допомогою якого здійснюється регулювання інвестиційної активності, є *база оподаткування*. Науковці часто зауважують, що саме податкова база, а не ставка, є вирішальною складовою у визначенні податкового платежу, а отже має сильніший регулюючий вплив. Інструментами такого впливу на інвестиційну активність є звуження, розширення або диференціація податкової бази для різних видів діяльності чи платників податків. Зазначені інструменти застосовуються лише щодо тих податків, яким притаманне виокремлення категорій “об'єкт оподаткування” та “податкова база” (податок на прибуток підприємств, ПДВ, податок з доходів фізичних осіб).

Звуження бази оподаткування здійснюється шляхом виключення з неї певних видів доходів (при нарахованні податків з доходів чи прибутку), розширення

складу валових витрат (при оподаткуванні прибутку) та в інші способи. Зазвичай застосування цього інструмента у світовій практиці дещо обмежене, адже може призвести до певних диспропорцій у оподаткуванні різних суб'єктів господарювання. В Україні, наприклад, звуження бази оподаткування податком на прибуток підприємств здійснюється шляхом виключення з її складу валових доходів емісійного доходу, включення до складу валових витрат суми коштів, використаних на формування страхових резервів тощо. Проте тут ідеться лише про економічно обгрунтоване коригування доходів і витрат. Спеціальні стимулюючі заходи в Україні не вживалися. На наш погляд, у перспективі зазначений інструмент впливу на інвестиційну активність може використовуватись лише в окремих випадках, зокрема для стимулювання інновацій.

Розширення бази оподаткування зазвичай відбувається внаслідок зростання обсягів підприємницької діяльності, зменшення випадків ухилення від оподаткування та скасування окремих видів пільг. У такий спосіб нівелюються відмінності в оподаткуванні різних суб'єктів господарювання, досягається їх відносна рівність.

Диференціація бази оподаткування для окремих видів діяльності або платників податків покликана не так вплинути на загальні обсяги інвестицій у економіці, як оптимізувати розподіл капіталу між її галузями. Вона здійснюється шляхом вирізнення бази оподаткування для різних видів діяльності або окремих продуктів, платників і т.д. Застосування цього інструмента податкового регулювання в Україні забезпечить повне врахування особливостей діяльності в різних галузях економіки щодо окремих платників, продуктів тощо.

Регулювання інвестиційних процесів через податки, у яких не виокремлюються елементи “база” й “об'єкт оподаткування”, здійснюється, головним чином, шляхом виключення окремих видів доходів, майна зі складу об'єктів оподаткування. Такий метод податкового регулювання забезпечує диференційований підхід до оподаткування окремих платників і є виправданим.

Податкове регулювання може здійснюватися з допомогою диференціації умов оподаткування для різних платників, зокрема через звільнення деяких категорій суб'єктів господарювання від сплати певних податків (наприклад, в Україні пільги зі сплати ПДВ і податку на прибуток надано підприємствам, які засновані всеукраїнськими громадськими організаціями інвалідів, глухих, сліпих; це сприяє інвестуванню коштів зазначених громадських організацій у створення підприємств); надання дозволів на застосування спрощених режимів оподаткування (зокрема, впровадження єдиного податку для суб'єктів малого підприємництва дещо активізувало інвестиції в малі підприємства, а введення фіксованого сільськогосподарського податку спрямоване на поліпшення умов діяльності та активізацію інвестиційних процесів у аграрній сфері). Диференціація оподаткування відповідає ринковим умовам господарювання, отже може надалі застосовуватися в Україні. Адже світовою практикою доведено, що діяльність кожного із суб'єктів господарювання має свою специфіку й оподатковувати їх на однакових

засадах не виправдано й неефективно. Наприклад, славнозвісний китайський єдиний податок насправді є цілою податковою системою, що складається із близько ста відокремлених податків, які застосовуються до різних категорій платників і враховують специфіку їхньої діяльності. Диференціація оподаткування цим єдиним податком посприяла виваженій структуризації інвестиційних потоків за видами підприємницької діяльності і сферами економіки та стала одним із чинників значного підвищення інвестиційної активності в Китаї.

У зв'язку з імовірністю виникнення дефіциту обігових коштів у процесі реалізації інвестиційних проектів великого значення набувають інструменти регулювання інвестиційної активності через встановлення оптимальних *термінів сплати податків*. Таке регулювання зазвичай не веде до зниження податкового навантаження, зате надає платникам можливість підвищити свою маневреність щодо формування й використання оборотних активів, адже податок може сплачуватись до, під час та після завершення події або господарської операції, яка підлягає оподаткуванню, а також із відстроченням терміну сплати податкового зобов'язання.

Сплата податку до настання події, внаслідок якої виникає податкове зобов'язання, є не виправданою з точки зору платників, адже передбачає стягнення податкового платежу не лише до отримання фінансових результатів від господарської операції, а й до факту її здійснення. Водночас цей метод мінімізує можливість ухилень від оподаткування і стабілізує доходи бюджету. В Україні він зараз використовується при патентуванні окремих видів підприємницької діяльності, сплаті податку на промисел, збору за проведення гастрольних заходів тощо. Для підвищення інвестиційної активності доцільно скоротити кількість податків, які сплачуються в зазначений спосіб.

Сплата податку після закінчення податкового періоду дає змогу упродовж законодавчо визначеного терміну утримувати в обороті несплачену суму податкового зобов'язання, а отже розширює можливості щодо залучення й використання обігових коштів. Хоча такий порядок стягнення податку не сприяє зниженню податкового тягаря, він позитивно впливає на інвестиційну активність суб'єктів господарювання, особливо на кінцевих стадіях реалізації інвестиційних проектів.

Відстрочення терміну сплати податкового платежу (у тому числі через надання податкового кредиту й реструктуризацію податкової заборгованості) дає змогу поліпшити фінансовий стан суб'єктів господарювання, які опинилися у скруті. Зазвичай відстрочення не приводить до швидкого нарощування інвестиційної активності, проте запобігає банкрутству підприємств і уможливорює їх функціонування в перспективі. В Україні цей метод податкового регулювання застосовується при укладанні мирової угоди в ході провадження справи про неплатоспроможність щодо податкових платежів, на які не було встановлено право податкової застави. Наприкінці 1990-х років він тричі застосовувався у формі реструктуризації податкової заборгованості сільськогосподарських підприємств. Відстрочення терміну сплати податкового платежу з дозволу податкової адміністрації

може реалізовуватися й іншими суб'єктами господарювання. Негативною стороною застосування зазначеного методу є надання пільгового режиму оподаткування найменш відповідальним і сумлінним платникам. Тому його застосування має бути обмеженим.

Такий інструмент податкового регулювання інвестиційної активності, як *спрощення порядку ведення податкового обліку і складання звітності*, надає платникам можливість впевненіше почуватися в податковому полі, а також заощаджувати кошти на адміністративних витратах, оплаті консультативних і дорадчих послуг. Зазвичай його застосування веде до підвищення інвестиційної й загалом підприємницької активності. В Україні він застосовується для суб'єктів малого підприємництва (єдиний податок), а також сільськогосподарських товаровиробників (фіксований сільськогосподарський податок). Упродовж 1990-х і на початку 2000-х років саме складність податкового обліку та звітності вважалася однією з основних негативних ознак податкової системи, яка пригнічувала активність малого й середнього бізнесу та підприємницьку ініціативу населення.

До *спеціальних інструментів* податкового регулювання інвестиційної активності здебільшого відносять прискорену амортизацію, інвестиційний податковий кредит, звільнення від сплати мита на засоби виробництва, які ввозяться в країну як внесок іноземного інвестора у статутний капітал підприємства, коригувальні коефіцієнти до ставок податків тощо.

Нарахування *прискореної амортизації* є водночас одним із механізмів зменшення бази податку на прибуток підприємств та передбачає або збільшення норми амортизації в перші періоди використання основних засобів і нематеріальних активів, або розширення бази нарахування амортизації через застосування методів подвійно понижуючого балансового залишку, кумулятивного, методу суми років тощо. Прискорена амортизація поширена в різних країнах світу, дає вагомі позитивні результати, тому в перспективі її доцільно запровадити й у податковому обліку в Україні.

Інвестиційний податковий кредит (один із видів податкових пільг) передбачає зменшення податкового зобов'язання з податку на прибуток на певний відсоток суми коштів, інвестованих у придбання необоротних активів. Цей інструмент поширений у США, Австрії й багатьох інших країнах світу, де його застосування привело до швидкого оновлення матеріально-технічної бази суб'єктів господарювання, переозброєння виробництва, модернізації потужностей. В Україні спробували застосувати інвестиційний податковий кредит щодо державних підприємств. Але через обмеженість сфери застосування й непрозорість механізмів реалізації цей інструмент податкового регулювання не дав очікуваного ефекту. Утім, у перспективі доцільно обґрунтувати і впровадити виважені механізми використання інвестиційного податкового кредиту.

Застосування *коригувальних коефіцієнтів* до нарахованих податкових платежів або ставок оподаткування передбачає збільшення чи зменшення податкового платежу для окремих платників, видів діяльності, територій. Цей інструмент

широко використовується в Україні щодо плати за землю, збору на геологорозвідувальні роботи, виконані за рахунок державного бюджету, фіксованого сільськогосподарського податку тощо та надає можливість врахувати при оподаткуванні особливості діяльності окремих категорій платників, що позитивно відбивається на їхній інвестиційній активності. Отже, доцільно використовувати коригувальні коефіцієнти й надалі.

Також позитивний вплив на інвестиційну активність справляють реструктуризація податкової системи та формування ефективного податкового менеджменту, зокрема через створення сприятливих умов співпраці податкових органів і платників податків, активну роз'яснювально-просвітницьку роботу податкових органів, запровадження адекватних видів податкової відповідальності тощо.

Узагальнюючи викладене, можна зробити такі висновки:

1. Під податковим регулюванням інвестиційної активності слід розуміти здійснення державою з допомогою механізмів оподаткування певних заходів, спрямованих на регулювання обсягів, якості й напрямів інвестування суб'єктів господарювання всіх форм власності, досягнення рівноваги між попитом і пропозицією на інвестиційному ринку. При цьому застосовується низка спеціальних інструментів із метою підвищення або пригнічення інвестиційної активності залежно від кон'юнктури інвестиційного ринку.

2. Інструменти податкового регулювання інвестиційної активності реалізуються через зміну або диференціацію податкової ставки, бази оподаткування, об'єктів та суб'єктів, коригування джерел і термінів сплати податків, спрощення ведення податкового обліку й подання звітності та інші спеціальні механізми.

3. В Україні доцільно використовувати такі інструменти податкового регулювання інвестиційної активності, як зниження податкових ставок, оптимізація термінів сплати податків, прискорена амортизація, інвестиційний податковий кредит тощо.

У даному дослідженні висвітлено лише основні інструменти податкового регулювання інвестиційної активності, проте у світі їх використовується значно більше. При цьому триває процес удосконалення податкового регулювання з метою забезпечення його відповідності мінливим умовам внутрішнього соціально-економічного середовища різних країн, а також інтеграційним та глобалістичним тенденціям у світовому господарстві. Тому перспективним напрямом подальших досліджень у цій сфері є вироблення принципово нових інструментів податкового регулювання інвестиційної активності в Україні, які б найбільше відповідали умовам діяльності й соціально-економічного розвитку нашої країни, не суперечили світовим тенденціям та вимогам світових організацій і міжкраїнових угруповань.